

Tina Dransfeldt Christensen

Anmeldelse

Christian Høgel og Saer El-Jaichi: Arabisk filosofi. København: Systime, 2020.

Med *Arabisk filosofi* af Christian Høgel og Saer El-Jaichi har vi for første gang på dansk fået et udvalg af arabiske, filosofiske tekster målrettet gymnasieundervisningen i filosofi og religion. Som undervisningsbog til ungdomsuddannelserne udgør den en lettilgængelig introduktion til den klassiske, arabisk-islamske religionsfilosofi og religionskritik.

Mens vi i vores uddannelsessystem er vant til at få kristendommen præsenteret som meget mere end bare religion – nemlig også kultur, litteratur, kunst og filosofi – så begrænses undervisningen i islam ofte til et fokus på islams fem søjler, Koranen, hadith og sira-litteraturen. Men den arabisk-islamske kultur er rig på filosofi, litteratur, kritik og debat, og der er i høj grad brug for, at vores uddannelsessystem præsenterer både ikke-muslimer og muslimer for andre tolkninger og læsninger af islam end den traditionelle. Derudover har den klassiske, arabiske filosofi haft stor betydning for især skolastikken i Vesteuropa og kan derfor ikke uden videre adskilles fra den europæiske idehistorie. Det til trods stifter elever typisk bekendtskab med sidstnævnte uden reference til den idehistoriske arv, vi deler hen over Middelhavet. Af de grunde er *Arabisk filosofi* en væsentlig udgivelse.

Som titlen på bogen indikerer, er fællesnævneren for den filosofiske tænkning arabisk – det sprog, som muliggjorde, at man fra det 8. århundrede og frem kunne have en samtale om filosofi på tværs af et enormt område – fra Marokko i Vest til Afghanistan i Øst. Den arabiske filosofi har sin begyndelse i 700-tallet, og bogen rummer tekster fra 700-tallet til 1400-tallet med hovedfokus på perioden 800-1200, som ofte omtales som den arabiske filosofis guldalder.

Som forfatterne redegør for i indledningen til bogen, omfat-

tede filosofien i den arabiske middelalder alle områder af den systematiske viden; det vil sige også naturvidenskab (såsom medicin, astronomi, fysik og geografi) og tekniske videnskaber (såsom maskiner, tekniske anlæg og automater). Bogen er af samme grund bygget tematisk op med kapitler om erkendelsesteori, teologi, mystik, etik, politisk filosofi, teknologi og videnskab. Hvert kapitel indeholder en introduktion til emnet og til nogle af de vigtigste filosoffer på området, arbejdsspørgsmål og uddrag af originaltekster oversat til dansk – de fleste i forfatterens egen oversættelse fra arabisk, da de ikke tidligere har været udgivet på dansk.

I *Arabisk filosofi* kan læseren blandt andet stifte bekendtskab med etisk-moralske spørgsmål om dyreetik sammen med dyrenes parlament i et af de mange filosofiske breve, som Renhedens Brødre skrev – en filosofisk gruppe, som formentlig arbejdede og skrev i Basra i slutningen af det 10. århundrede. Læseren inviteres desuden til at dykke ned i mulighederne for menneskelig erkendelse sammen med den andalusiske læge Ibn Tufayl (1105-1185) i hans filosofiske roman *Hayy Ibn Yaqzan*; at udforske spørgsmål om fri vilje og prædestination sammen med mu'taziliten Abd al-Jabbar (935-ca. 1025) fra Hamedan i Iran; at blive klogere på politisk filosofi og hvordan forestillinger om en demokratisk by tog sig ud for Ibn Rushd i 1100-tallets Andalusien og Nordafrika; og meget, meget mere. Her er masser at kaste sig over for den nysgerrige læser, der ønsker at få et indblik i den arabiske filosofi.